

Міністерство освіти і науки України

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра суспільних наук, інформаційної та архівної справи

**Методичні вказівки
для додаткового читання художніх текстів
українською мовою (для іноземних слухачів
підготовчого факультету)**

Затверджено на засіданні кафедри суспільних
наук, інформаційної та архівної справи
Протокол №4 від 16.11.2017 р.

Кропивницький 2017

Методичні вказівки для додаткового читання художніх текстів українською мовою (для іноземних слухачів підготовчого факультету) / Укладач М.В. Ліпатова.
Кропивницький: ЦНТУ, 2017. – 23 с.

Методичні вказівки для додаткового читання художніх текстів українською мовою призначені для іноземних слухачів підготовчого факультету. Методичні вказівки містять адаптовані тексти з художньої літератури. Тексти супроводжуються завданнями для перевірки розуміння тексту, ідеї твору та відтворення основної інформації в усній формі.

Укладач М.В. Ліпатова, 2017

Дідусева ложка

1. Прочитайте текст.

Щодня маленька Наталка під час обіду брала з полиці ложки й клала на стіл – мамину, таткову, дідусеву й найменшу свою.

Взимку раптом помер улюблений дідусь Наталки. Дівчина гірко плакала, бо дуже любила дідуся.

Тепер дідусева ложка завжди залишалася на полиці. Наталка щоразу обережно торкалася до неї, брала в руки, тримала якусь мить і знову клала на полицю.

Минуло багато років. Наталка виросла, стала дорослою гарною дівчиною, добре закінчила школу. Того дня, коли Наталка йшла вранці до школи, щоб одержати атестат про середню освіту, вона поклала на стіл і дідусеву ложку. Дідусева ложка лежала біля тарілки Наталки. Мама і тато мовчали. І Наталка теж мовчала.

І це довге мовчання було для всіх красномовним і урочистим.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Що Наталка брала з полиці під час обіду кожного дня?
- Що трапалося з дідусем Наталки?
- Яка пам'ятна річ залишилася в родині?
- Про кого вона нагадувала?
- Як ви думаєте, чому Наталка в святковий день одержання атестату поклала на стіл і дідусеву ложку?

3. Перекажіть текст.

Філософ і багатій

1. Прочитайте текст.

Багато років тому жив один філософ. Він був дуже бідний. У нього не було грошей, не було родини, не було сина та дочки. Він не мав свого дому, тому мешкав у друга.

Але у філософа завжди був гарний настрій. Він думав: «Яке чудове моє життя! У мене є дуже гарний друг. Друг багатий. Він має прекрасний великий дім. Я мешкаю в домі друга і можу читати, писати, думати». Філософ був щасливою людиною.

А багатий друг філософа почував себе нещасливою людиною. Він мав гарний великий будинок, багато грошей, кохану дружину, розумного сина, гарну дочку. Але у нього завжди був поганий настрій. Кожного дня він думав: «У мене гарна дружина, але, хто знає, можливо, за 10 років вона стане негарною? У мене розумний син. Але, хто знає, можливо, він не дуже розумний. У мене чудова дочка, але, хто знає, можливо, вона буде мати поганого чоловіка. Зараз у мене багато грошей, але, хто знає, можливо, завтра я буду мати мало грошей.»

І одного разу нещаслива багата людина запитала у друга – філософа:

- Чому ти такий щасливий? У тебе немає грошей, у тебе немає свого дому, у тебе немає дружини, немає сина, дочки. Чому у тебе завжди гарний настрій?

І чому я – такий нещасливий?

- Я сам вибираю щастя, - відповів філософ.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Про кого розповідається в тексті?
- Чому філософ мешкав у друга?
- Як філософ сприймав своє життя?
- Чому у багатого друга завжди був поганий настрій?
- Як ви розумієте відповідь філософа?

3. Перекажіть текст.

ТРИ СИНИ

1. Прочитайте текст.

Було у лісника три сини. Настав час їх до роботи привчати. Повів лісник у ліс старшого сина.

– Що б ти зробив, сину, якби цей ліс був твоїм? – запитав він.

– О, якби цей ліс був моїм, я б зрубав усі дерева і продав, - відповів син.

І подумав батько: «Не вийде з тебе доброго хазяїна», – мовчки пішов додому.

На другий день повів він у ліс середнього сина. Зупинився перед величезними соснами і запитав:

– Що б ти зробив з цими соснами, якби вони стали твоїми?

– О, – зрадив середній син, – якби ці сосни були моїми, я б їх усі до однієї зрубав і поставив на цьому місці палац під самісіньке небо!

Похитав головою старий і повернувся додому. На третій день взяв він з собою в ліс молодшого.

– Що б ти зробив з цими деревами, синку, коли б вони твоїми були? - запитав батько.

– Якби ці дерева були моїми, я б ростив їх і доглядав. Вони такі гарні!

Зрадив лісник:

– З тебе, синку, добрий хазяїн вийде. Тобі і заступати на роботу замість мене.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Як батько вирішив перевірити готовність своїх синів до роботи?
- Чому батько був невдоволений відповіддю старшого сина?
- Як середній син відповів на запитання батька?
- Кому з синів передасть батько своє ремесло? Чому?

Дитячий лікар

1. Прочитайте текст.

Юрій Степанов був пілотом. Йому подобалася його професія. Але одного разу лікарі сказали йому, що у нього хворе серце і йому не можна бути пілотом. Він повинен вибрати іншу спеціальність.

Юрій вирішив стати лікарем. Він вступив до медичного університету. Вчитися було важко, але цікаво. Йому було вже 30 років.

Він успішно закінчив університет і став дитячим лікарем. Юрію сподобалася робота лікаря. Він полюбив свою нову спеціальність, полюбив дітей. Але одного разу трапилося нещастя. В лікарні помер маленький хлопчик. Юрій не міг допомогти йому, тому що хлопчик був дуже тяжко хворий. Але мати хлопчика сказала лікарю, що він не має права бути дитячим лікарем, тому що не розуміє, що таке втратити дитину. Жінка була не права, але Юрій не міг забути її слова. І тоді він вирішив, що зробив помилку, коли вибрав професію лікаря.

Юрій пішов з лікарні, переїхав жити в інше місто і почав працювати на заводі. На його новій роботі ніхто не знав, що раніше він працював лікарем.

Одного разу Юрій прийшов в гості до свого друга, який мав маленького сина. Коли Юрій побачив хлопчика, він зрозумів, що дитина серйозно хвора. Він уважно оглянув хлопчика і сказав, які ліки йому потрібно приймати. Батько хлопчика дуже здивувався, і тоді Юрій розповів йому історію свого життя. Друг сказав: «Ти не правий. Ти повинен повернутися і працювати лікарем. Діти чекають на тебе».

Юрій повернувся у лікарню. Він знову став працювати лікарем. Діти дуже люблять свого лікаря. Вони не знають, яке тяжке і цікаве життя було у цієї людини.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Чому Юрій повинен був змінити професію?

- Ким він вирішив стати ?
- Скільки часу він працював в дитячій лікарні?
- Чому Юрій переїхав жити в інше місто?
- Де він почав працювати?
- Яку пораду дав Юрію його друг?
- Як змінилося життя Юрія?

Не турбуйся, мамо

1. Прочитайте текст.

Уранці сьомого березня Юрка було не впізнати. Неквапно з'їв сніданок, подякував мамі, навіть помив тарілку, хоч за вікном лунав нетерплячий свист його друга Олесь. Акуратно склав книжки в рюкзак, подумав, потім, взяв щітку і почистив свої черевики. Мама мовчки спостерігала ту незвичну Юркову поведінку. «Ага, малий до мого свята готується!»- нарешті здогадалася вона й тепло посміхнулася. А Юрко почистив черевики, без поспіху розігнувся, глянув на маму, закліпав очима і скоромовкою сказав:

- Мамо, будь ласка, дай мені п'ять карбованців...

Тепер закліпала очима мама.- Нащо тобі гроші? Ще й такі великі...

- Та... треба,- хутко одвів очі Юрко, пильно задивився на кота Барсика, що ніжився в кутку. - Ну, подарунок тобі хочу купити на свято. Дуже гарний... - Як? - сплеснула мама руками. - Ти ж сам якось хвалився,- цілих три місяці збирав гроші мені на подарунок. Де ж вони?

- Ну, збирав, правда... Ну, а недавно уроки робив, а кіт гратися захотів, ну, і скочив до мене на стіл... Ну, він, ні, ми удвох ненароком турнули копилку... Ну, гроші я на підлозі до копієчки зібрав, а класти їх нікуди, бо ж копилка розбилася. То я їх у кишеню вкинув... Ну, ти ж знаєш, мамо, як гроші в кишені тримати... Сама ж казала якось: не встигнеш додому з роботи дійти, а вже багато грошей витратила... А мені ще важче - ідеш до школи, а морозивниці уже сидять зі своїми возиками і морозиво пропонують. А назад ідеш - кіно запрошує, магазин іграшок навстіж розчинений... Ну, от і вийшли всі гроші... Мама глибоко зітхнула, дістала гаманець.

- Який же ти мені, якщо не секрет, подарунок купиш?- спитала.

- Найкращі парфуми! - гордо мовив Юрко. - За карбованець двадцять! На цілий квартал пахнутимеш!

- А де ж решту грошей дінеш? - запитала мама.

- Не турбуйся, мамо!- аж підскочив Юрко. - Не пропадуть гроші. Я такого «Конструктора» бачив учора в магазині іграшок! І рівно три вісімдесят коштує. Мама аж одхитнулася. На її очах виступили сльози. Юрко простягнув руку за грошима і зустрівся з маминим поглядом... Його рука хутко відсмикнулася, щоки спалахнули вогнем. Він схопив рюкзак й вибіг з кімнати...

Рано-вранці восьмого березня на столику біля маминого ліжка стояв маленький букетик квітів - фіалок. Біля нього лежала записка. «Мамо, дуже - дуже вітаю тебе зі святом! Більше я не буду... таким... Юрко». Мама, легенько посміхаючись, понюхала фіалки. Вони пахли весняною свіжістю.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Що вразило мати в поведінці сина напередодні свята 8 березня?
- Як мати пояснила для себе незвичну поведінку сина?
- Для чого хлопець попросив у матері гроші?
- Куди поділися гроші, які він три місяці збирав матері на подарунок?
- Як хлопець хотів витратити гроші матері?
- Що відчув син, коли побачив на очах матері сльози?
- Як син привітав матір з жіночим святом?
- Як ви розумієте назву тексту?

ЦВІТ ЩАСТЯ

1. Прочитайте визначення слова «щастя» у тлумачному словнику.

Щастя – це стан задоволення життям, відчуття безмежної радості, успіх, удача, досягнення; щасливе життя.

2. Яке ваше розуміння щастя? Коли людина відчуває себе щасливою?

3. Наведіть приклади власних щасливих подій.

4. Прочитайте текст.

Малою дитиною він не раз чув, як люди говорили: «щастя».

— Що таке щастя? — запитував син у матері, вдивляючись своїми оченятами в її обличчя.

— Щастя, дитинко, то доля, — повторювала мати і не знала, як пояснити йому те дивне слово «доля».

— А що таке доля?

— Доля, дитино, то такий цвіт, що його важко дістати.

— А гарний він, той цвіт?

— Чи гарний питаєш? Гарний, дуже гарний. Як дивитися на нього, то очі радуються, а на серці робиться весело.

— Мамо, я хочу того гарного цвіту. Скажіть, де він росте, я піду за ним. Я піду за ним і принесу його для вас і для себе.

— Тепер тобі годі, дитино, — казала мати, цілуючи сина в русяву голівку, — ти ще такий слабенький. Тепер тобі і без нього добре, а як виростеш і сил наберешся, тоді й підеш.

— Ні, я не хочу, коли виросту. Я хочу тепер. Скажіть мені, де він?

І «скажіть», і «скажіть» повторювала дитина, а мати, щоб утихомирити її, підійшла до вікна і показала на став. (Їх хата стояла на горбочку, а перед хатою у долині був став.)

— Ось там, за ставом, бачиш?

— Бачу, мамочко, бачу! Їх там ціла левада. А які гарні, які гарні! Чи далеко?

— О, далеко, дуже далеко, дитино.

І задумався хлопчина. Пильно вдивлявся він великими, синіми очима в далечінь. Був вечір.

Незабаром він лежав вже у ліжку. Мати накрила його, перехрестила і сказала: «Спи!». Він замкнув свої оченята і вдавав, що спить. Але не спав. Під вікном у городі співав соловей, здалека від ставу доходив хлюпінт води.

— Хлюпоче, кличе мене. Каже, що перенесе аж там далеко, на леваду, де багато «щастя». Воно цвіте. Жодна квітка не цвіте так гарно. Чому люди не рвуть того цвіту? Ага! Не знають, як через воду поплисти. Але я знаю.

Місяць світив і світив усе ясніше, соловей співав і співав усе краще, а хвиля хлюпотіла все голосніше. Хлопець не спав,— думав про райську квітку щастя. Північ минула. Літня коротка ніч скінчилась. Ранок був недалекий. Всі в хаті спали. Навіть стара, велика, чорна кішка спала. Хлопчина тихо встав і підійшов до вікна. Вікно відчинив легенько. Від вікна до землі не було високо. Він побіг. Дрібні ніжки занесли його на греблю. Став. Тепер він зовсім виразно чув, як вода просить його, щоб кинувся в її обійми.

— Йди, — каже, — я занесу тебе на другий бік, там, де цвіте розкішна квітка щастя. Така пахуча, така промениста, якої ти не бачив ще ніколи. Йди! Не бійся!

І він простягнув руку і кинувся у воду. Вже по груди пірнув у глибоку воду, вже лиш голівку видно, лиш руки...

Біля постелі недужої дитини сидить лікар. Слухає, удари серця вухом ловить і брови хмарить. Бідна мати дивиться на нього, мов на пророка. Що буде? Що буде? — думає лікар.

Те, що Бог дасть. Коли сильна природа, так при Божій допомозі переможе. А як ні, то піде за щастям, за вічним щастям.

А хвора дитина вдивляється в стелю, піднімається, витягає руки і шепче: Я хочу квітку - щастя... Пустіть мене, хай іду за нею...

З тої пори багато років минуло. Маленького кучерявого хлопця ніхто не впізнав би нині. Він виріс, змужнів, пізнав життя.

Завдяки старому вчителеві ботаніки пізнав усі квіти в світі і знає, що там, далеко, за водою, не росте жадана квітка щастя. Він це знає. А все ж таки, все ж таки кидається у воду і йде за нею, за тою квіткою щастя. Та чи дістане її? Хто знає?

5. Дайте відповіді на питання.

- З чим порівнює щастя автор?

- Про що поцікавився маленький хлопчик у матері?
- Як мати пояснила синові, що таке «щастя», «доля»?
- Чому хлопчик прагнув знайти квітку щастя?
- Чи вдалося йому це зробити?
- Що з ним трапилося?
- Які риси характеру хлопчика ви можете назвати?
- Як вже дорослий хлопець ставився до пошуків квітки щастя?

6. Визначте тему та ідею твору.

7. Перекажіть текст.

8. Прочитайте відомі афоризми про щастя.

Для того, щоб стати щасливим, треба завжди мріяти. (М.Сом)

Сміливі завжди мають щастя. (І.Багрянний)

Турбуючись про щастя інших, ми знаходимо своє власне. (Платон)

Щастя – це трикутник, а в нім три боки: віра, надія, любов. (Б.-І.Антонич)

9. Складіть модель квітки щастя. Запишіть на пелюстці важливий, на вашу думку, складник людського щастя.

НАХАБА

1. Прочитайте текст.

Коли скінчилися уроки в школі, вчителька сказала, що учень нашого класу Сашко захворів, і запитала нас, хто піде його провідати.

— Я! Я! Я! — закричали усі.

— Якщо ви і в нього так кричатимете, — зауважила вчителька, — то краще нікому не йти. Хворому потрібен спокій. Далі вона запропонувала нам ходити до Сашка кожного дня по кілька чоловік.

— І пам'ятайте, — закінчила вона, — хворому потрібен спокій. Дивіться, щоб він не вставав з ліжка, розважте його, як зумієте. Коли ми прийшли до Сашка, він лежав з замотаним горлом і читав книжку.

— От добре, — зраділа його мама. — У мене саме обідня перерва кінчається. Там, на кухні, суп доварюється. Ви через десять хвилин з плити його зніміть, хлопця мого нагодуйте. А я побігла.

— Ну як тобі, — в Сашка питаємо, — нудно, мабуть, лежати?

— Та ні, — одказує. — Зовсім не нудно. Я ось книжку читаю. Цікава!

Але ми вирішили, що це він так говорить, із ввічливості. — Нічого, — підбадьорюємо, — ми тебе зараз розважимо. От тобі Наталка заспіває. В неї голос гарний. Але Наталка відмовилася співати. Тоді заспівали ми з Митьком. Стали посеред кімнати, відкашлялись і давай співати. Співали-співали, аж захрипли.

— Що, — питаємо, — повеселішало тобі трохи?
— Авжеж, повеселішало, — Наталка за нього відповідає. — Так фальшивити, то краще вже зовсім мовчати. Правда ж, Сашку? Сашко промовчав, але ми зрозуміли, що це він так промовчав.
— Давай, — Митько каже, — ще йому наш сюрприз відкриємо. І стали ми тут матроський танок виконувати, який на святковий вечір готували. Підспівуємо собі, в долоні у такт плещемо, підборами по паркету — ух! Так добре в нас іще ніколи не виходило. Чуємо дзвоник у двері. То виявився сусід з нижнього поверху. — Це що за неподобство! — кричить. — У мене робота термінова, спеціально додому взяв, щоб не заважав ніхто, а ви тупаєте по голові вже цілу годину, зосередитись неможливо! Ми почали пояснювати йому, що прийшли провідати хворого друга. А він каже:

- Нічого собі хворий! Таке витримати – здоров'я, як у слона треба мати. Йому потрібен спокій. Книжку йому краще почитайте! Ми сказали, що книжку він і сам собі читає.
— Ну, то придумайте щось інше, — дядько каже. — Ви на хлопця подивіться. Йому вже скоро млосно стане від ваших розваг.
— О! — скрикнув я радісно. — Ми тобі зараз музику ввімкнемо.
- Зроби голосніше, — гукнув Митько. Коли голосно, завжди веселіше. Тут Наталка стала до чогось принохуватись і вибігла з кімнати.
— Ой, — кричить, — суп увесь википів і вже згорів. Побігли ми на кухню. Справді, бачимо — в каструльці щось темне на самому дні залишилось, і пахне зовсім не так, як суп.
— Ех ви! — Наталка зітхає. — Через вас зовсім забули, що мама просила. Чим тепер хворого годувати? Стали ми харчі якісь шукати. Знайшли цукру, а чай шукали-шукали — ніде нема.
— Яка різниця, — Митько каже, — із заваркою чи без. Однаково вода. Коричнева тільки. І так вип'є. Скип'ятили воду, вкинули цукор у склянку. Приносимо Сашкові: Пий.— Не хочу, — каже. — Голова болить.

— Це в нього від голоду, — здогадався я. — Ми тобі зараз усі втрьох картоплі почистимо. Ти як любиш, смажену чи варену?
— Не треба, — він нам якось дивно відповідає, і картоплі я не хочу вашої.

— Здається, час нам уже додому, — поглянула Наталка на двері.
— Додому! — закричав на неї Митько. — І залишити хворого друга?

- Може, тобі заспівати? — допитується в Сашка.
 — І співати не треба!
 — Може, затанцювати ще разочок? Нам не тяжко. Тут Сашко як затруситься.
 — Не треба, — кричить, — мені ваших танців, і нічого не треба! Облиште мене! Лежала собі людина і горя не знала. У мене і так уже температура піднялась. Я тепер, мабуть, іще місяць лежатиму. Тепер ми таки зрозуміли, чого він хоче, і почали вдягатись.
 — Ну, ти бачив таке? — мовив Митько вже надворі. — Друзі прийшли до нього, не шкодуючи ні сил, ні часу, розважити, щоб йому сумно не було, нагодувати, а він після цього нас, можна сказати, виганяє. Не буду більше його відвідувати. Хай собі книжки читає. Нахаба та й годі.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Які настанови давала вчителька учням?
- Як однокласники розважали хворого Сашка?
- Як ви оцінюєте їхню поведінку?
- Чому Сашко хотів, щоб однокласники скоріше пішли від нього?
- Чи можна вважати Сашка нахабою?

В останній день літа

1. Прочитайте текст.

Сергійко та Сашко дружили з дитячого садка. Разом і в перший клас до школи пішли. Хоча характери у хлопців були дуже несхожі. Сергійко більше любив з книжкою годинку-другу, а іноді й увесь вихідний день просидіти. Фізкультуру ж вважав найважчим предметом. А Сашко, навпаки, вже з десяти років брав призи у міських та обласних змаганнях легкоатлетів.

- Все тобі легко дається, - сказав якимось своєму другові Сергійко, - а мені хоч би плавати навчитися як слід. Все ж таки на Дніпрі живемо.

- Головне, що в тебе бажання з'явилося, - зрадів Сашко. І додав:

- Пам'ятаєш, ти сам давав мені книжку про одного героя? Яким він слабким і хворобливим був у дитинстві. І як сила волі допомогла йому стати загартованим. Згодом Сергійко вже плавав не набагато гірше за Сашка. І саме це вміння допомогло друзям одного разу.

Трапилося це 31 серпня. Того дня хлопчики вирішили поїхати на свій улюблений пляж. Людей біля річки було небагато. Віддалік грали у волейбол декілька дівчат. А поряд примостився на пісочку кругловидий невисокий на

зріст чоловік. Він трохи побалакав з хлопцями. Спитав, у якому класі вони вчаться, як провели літо. Пожартував. Мовляв, два місяці відбайдикували, тепер за роботу. Потім запитав: Холодна, мабуть, вода, хлопці?

- Жити можна,- відповів Сашко. Сашко та Сергійко дивилися, як чоловік обережно заходив у воду. Спочатку присів на місці, а потім пірнув і швидко поплив. Сергійко розкрив свіжий номер журналу, який прихопив з собою з дому, і почав читати. Сашко ж продовжував спостерігати за незнайомим. Раптом Сергійко захвилювався: - Слухай, ану кидай читати... Дивися...- він показував пальцем на воду. - Той чоловік, що балакав з нами, зник, розумієш?.. Плив, плив і раптом пішов під воду... - А може, він просто пірнув? - спробував заспокоїти друга Сергійко. - Щось не схоже, довго не виринає. Ану вперед! - скомандував Сашко. Обидва хлопчики кинулися у воду. Через кілька секунд вони вже були на тому місці, де зник їхній сусід. Пірнали по черзі, кілька разів. Нарешті Сашко наткнувся на чоловіка. Удвох з Сергійком ледве витягнули його на берег. Почали робити штучне дихання. Тим часом до берега причалив катер. Хтось із відпочиваючих вже встиг викликати рятувальників, а заодно і «швидку допомогу». Машина відвезла потерпілого до лікарні. Від лікарів «швидкої допомоги» хлопці дізналися, що їхній незнайомець - лікар, і працює у 3-й лікарні міста Запоріжжя. Що життю його вже нічого не загрожує.

Потім у школу, де навчалися друзі прийшли представники рятувальної служби. Вони говорили багато теплих і схвильованих слів про випадок на Дніпрі, про сміливість, спостережливість та хорошу фізичну підготовку Сергійка та Сашка. А потім вручили їм медалі. Хоча самим хлопцям здавалося, що нічого такого особливого вони не зробили. Адже кожен на їхньому місці вчинив би так само.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Які головні герої тексту?
- Чим відрізнялися друзі?
- Куди вирішили поїхати Сергійко та Сашко в останній день літа?
- Що трапилося на пляжі?
- Чи вдалося хлопцям врятувати чоловіка?
- Ким виявилася врятована хлопцями людина?
- Як представники рятувальної служби відзначили героїв?
- А як самі хлопці сприйняли свій вчинок?

3. Складіть план тексту.

4. Перекажіть текст за планом.

Паперові журавлики

1. Прочитайте текст.

Вчителька молодших класів Галина Олександрівна захворіла. Замість неї після дзвінка прийшла десятикласниця Романа. Вона привіталася і почала чекати, поки ми затихнемо.

Якби це зайшла Галина Олександрівна, то вже давно було б чути, як осіння муха пролетить класом, а це ж Романа з десятого класу. Подумаєш, теж мені вчителька... Чим би мені зайнятися?

А спробую я паперових журавликів робити! Тихенько пускатиму їх з-під парти у клас. Я висмикнув кілька сторінок із альбому для малювання, заховався за спину друга і почав робити першого журавлика. Ось почекаю, коли Романа подивиться в інший бік - тоді й кину його з-під парти. Журавлик відразу впав у прохід між партами.

Всі швидко почали вставати з місць, щоб побачити мого журавлика. Та помітила це і Романа. Підняла, поклала на стіл перед собою і мовчить.

- Івасю, а скільки ти їх ще можеш зробити? - раптом запитує Романа.

Чомусь не злиться, а говорить так, наче просить мене багато їх зробити для неї.

- Я більше не буду, Романо... - Я напускаю на обличчя побільше винуватості, щоб повірила і не приставала. А вона дивиться то на мене, то на журавликів.

- Я хотіла розповісти вам про наше село, але Івась нагадав мені про паперових журавликів,- Романа глянула у вікно, наче щось пригадуючи.

- Хто з вас чув про Хіросіму? - Романа глянула на нас - очі в неї були зелені, як молоді листки.

- Всі чули, - відповіли учні.

- То й добре. Я теж думала, що про Хіросіму ви знаєте всі. Тоді я розповім вам про паперових журавликів.

- А при чому тут паперові журавлики? - здивувався Сашко Боднар.

- А я про це якраз і розповім...

- Жила собі на світі японська дівчинка Садако. Народилася вона перед другою світовою війною у місті Хіросіма, вчилася в японській школі. Гарно вчилася, допомагала своїй мамі.

- Тридцять три роки тому американці скинули бомбу на місто, де жила Садако. Першу в світі атомну бомбу. Мало кому пощастило залишитися живим у тому пеклі. Дуже мало кому. До цих небагатьох належала і Садако, дівчинка, якій тоді було стільки років, скільки зараз вам. Однак вона важко захворіла променевою хворобою, від якої тоді не було ніякого порятунку...

- У японського народу є таке повір'я: якщо людина важко захворіла - вона мусить робити паперових журавликів. Чим більше вона їх зробить, тим у неї більше надії на порятунок. Коли журавликів буде тисяча, тоді, як говорить народне повір'я, хвороба відступить. Не знаю, чи когось оборонили

журавлики від смерті, але японці чомусь вірять у такий порятунок. Як у нас вірять в добру ознаку, коли хтось комусь перейде дорогу в повним відром. Садако робила й робила журавликів. Ось уже їх сто. Вона не відпочиває, бо треба не менше тисячі. Садако поспішає, їй хочеться жити, їй дуже хочеться жити! Триста, п'ятсот!.. Терпнуть пучки пальців, болять очі, а Садако поспішає. Ще п'ятсот журавликів - і вона житиме.

Про Садако написали тоді газети, і багато дітей почали посилати їй своїх паперових журавликів, щоб якось утішити дівчинку.

Романа поправляє коси на голові, і мені видно, що рука її тремтить.

- Вже сімсот. Садако змагає, збивається з ліку. Але вилітають із лікарняного вікна журавлики, і люди знають - Садако жива! Вже вісімсот. Ще трішки лишилося протриматися, небагато залишилося. Вже дев'ятсот!

- Та одного ранку не вилетів з вікна лікарні паперовий журавлик. Садако лежала в ліжку, затиснувши у мертвій руці свого останнього журавлика, що готовий був до польоту. Того ж дня увесь світ довідався про її трагічну смерть від променевої хвороби.

Романа одвернулася до вікна, дивиться на зелене поле, залите полуденним сонцем.

А я відчуваю, що червонію від сорому перед класом за отих своїх журавликів. Якби знав про цю історію, ніколи б не дозволив собі таке.

Романа довго мовчала, а потім сказала:

- Садако поставили у центрі Хіросіми пам'ятник. Я бачила на фотографії: стоїть на постаменті японська дівчинка, а з її дитячих рук наче вилітають і вилітають паперові журавлики. І приїждять у Хіросіму діти з усього світу, щоб покласти до пам'ятника гірлянди своїх журавликів. Оце і все, що я вам хотіла розповісти, про що нагадав мені Івась. Романа ще мить постояла, пильно подивилася мені в очі і вийшла з класу. Ніхто з нас не квапився встати з місця. Було тихо.

Напевне, давно був дзвінок на перерву, бо в коридорі вже галасували учні, чувся сміх. Я вийшов з класу останнім: забрав зі столу своїх журавликів.

На подвір'ї пустив їх у той бік, звідки сходить сонце над нашим селом.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Від імені кого розповідається в тексті?
- Хто прийшов на урок до учнів замість вчительки?
- Чим вирішив зайнятися на уроці Івась?
- Про кого Романа розповіла дітям?
- Яка трагедія відбулася в Японії?
- Про яке японське повір'я ви дізналися з тексту?
- Якою дівчинкою ви уявляєте собі Садако?
- Що відчував хлопчик, коли закінчився урок?

3. Перекажіть текст.

Дві матері

1. Прочитайте текст.

У маленькій лікарні на околиці великого міста лежали дві матері — Чорнокоса й Білокоса. Вони народили синів в один і той же день. Обидві матері були щасливі. Вони мріяли про майбутнє своїх синів.

— Я хочу, щоб мій син став видатною людиною, — сказала Білокоса мати.

— Музикантом або письменником, відомим усьому світові.

— А я хочу, щоб мій син став доброю людиною, — сказала Чорнокоса мати.

— Щоб ніколи не забув матері й рідного дому, щоб любив батьківщину...

Щодня до молодих матерів приходили чоловіки. Вони довго дивилися на своїх синів, а в очах у них сяяли щастя, подив і ніжність.

...Минуло тридцять років. У ту саму маленьку лікарню прийшли дві жінки — Чорнокоса і Білокоса. Їх обох поклали в одну палату, щоб лікувати серце. В їхніх косах уже можна було побачити сивину, але жінки були такими ж гарними, як і тридцять років тому. Вони впізнали одна одну і почали розмовляти.

— Ким же став твій син? — спитала нарешті Чорнокоса мати.

— Видатним музикантом, — з гордістю відповідала Білокоса. — Невже ви не знаєте мого сина? — Білокоса мати назвала ім'я музиканта. — Він виступає у театрі, буває за кордоном.

— А твій син ким став? — спитала Білокоса.

— Хліборобом, механізатором. З ранньої весни до пізньої осені мій син оре землю і сіє хліб... Живемо ми в селі кілометрів за сто звідси.

— А проте, щастя тебе обминуло, — сказала Білокоса. — Твій син став простою, нікому не відомою людиною.

Чорнокоса мати нічого не відповіла.

І дня не минуло, а до Чорнокосої матері приїхав із села син. В її очах світилася радість. Вона тримала у своїх руках сильну, засмаглу на сонці руку сина й усміхалась. Здавалося, вона в цю мить забула про всі болі. Син виклав із сумки на маленький столик виноград, мед, масло.

— Видужуйте, мамо, — сказав він на прощання та поцілував її.

А до Білокосої матері ніхто не прийшов. Увечері вона сказала:

— У сина зараз концерт... Якби не концерт, він, звичайно, прийшов би...

На другий день увечері до Чорнокосої матері знов приїхав син-хлібороб із далекого села. Він знову привіз мед, білу паляницю й яблука. Від щастя обличчя у Чорнокосої жінки світилося...

До Білокосої матері ніхто не приходив. Увечері жінки лежали мовчки. Чорнокоса посміхалась, а Білокоса тихо зітхала.

Місяць лежали дві матері, щодня приїжджав до Чорнокосої матері син, привозив посмішку, і, здавалося, мати тільки від тієї посмішки видужує. До Білокосої матері так ніхто й не прийшов.

Нарешті лікар сказав Чорнокосій: «Тепер ви зовсім здорові». А Білокосій тихо мовив: «Вам ще треба полежати. Звичайно, ви теж станете зовсім здоровою». Говорячи це, лікар дивився чомусь убік.

За Чорнокосою матір'ю приїхав син. Він привіз великий букет квітів.

Коли Білокоса прощалася із Чорнокосою матір'ю, то попросила її побути з нею кілька хвилин наодинці та із сльозами на очах запитала:

— Скажи, люба, як ти виховала такого сина? Ти щаслива, а я... — і вона заплакала.

— Я скажу тобі всю правду. Син, якого я народила в той щасливий день, помер... Помер, коли йому не було ще й року... А це... не кровний мій син, але рідний. Я усиновила його трирічним хлопчиком... Але я для нього – рідна мати. Ти це бачила своїми очима. Я щаслива. А ти нещасна людина, і я глибоко співчуваю тобі. Якби ти знала, як я страждала в ці дні за тебе. Вийдеш з лікарні, піди до сина і скажи, що його бездушність повернеться проти нього. Як він ставиться до матері, так і його діти ставитимуться до нього.

2. Дайте відповіді на запитання:

- Про що мріяла Білокоса мати, коли народила сина?
- Ким хотіла бачити свого сина Чорнокоса мати?
- Скільки часу не бачилися жінки після народження синів?
- Ким стали сини матерів?
- Що розповіли жінки про життя своїх синів?
- Як ставився син Чорнокосої матері до неї?
- Як ви думаєте, що допомагало матері одужувати?
- Як змінилося уявлення про щастя матері у Білокосії жінки?
- Яка, на ваш погляд, головна думка оповідання?

ВІРНИЙ

1. Прочитайте текст.

Те, що того ранку побачив Ігор у сусідньому дворі, дуже схвилювало його. Маленький хлопчик такого ж віку, як і він сам, стьобав прутиком цуценя і тягав його по саду за шнурок. Собака жалібно скиглив, падав, перевертався на траві. Серце Ігоря не витримало. Він переліз через паркан і став перед хлопчиком.

— Навіщо мучиш? — крикнув він хрипким голосом. — Покинь!

Хлопчик зупинився. — А чого його жаліти, коли він зайвий. Ігор попросив маленького хазяїна собаки віддати йому цуценя. — Бери, — погодився рудий хлопчик і подав Ігореві шнурок. — Що мені, жалко? У нас ще красивіший є, з великими вухами... Тарзан. Не тямлячи себе від радості, Ігор підхопив на руки щеня, яке все тремтіло, кинувся додому. Та його раптом зупинив Тимко, так звали рудого хлопчика. — Е, ні, -сказав він.- Даром не дається, адже він не простий, а породистий... — Що ж ти хочеш за нього? — нетерпляче спитав Ігор. Він у цю хвилину ненавидів оцього пихатого мучителя. — Що в тебе є? Справді, що ж у нього є? Він лише кілька днів, як приїхав з міста до тітки Олі, всі його іграшки лишилися вдома, лише дещо вдалося захопити, коли спішно збиралися на дачу. Перебираючи в думках те, що він захопив з дому, Ігор переказав всі іграшки, які в нього були. — Неси все це мені, тоді забереш собаку, інакше не віддам, — категорично заявив рудий і вихопив цуценя з Ігоревих рук. — Гаразд, почекай мене, я зараз,- відповів Ігор. Він кинувся додому і за кілька хвилин знову повернувся. В руках у нього були іграшки. — Бери, я згодний, — сказав Ігор і поклав все принесене на траву. Схопивши цуценя, він кинувся додому. Перш за все він випросив у матері стакан молока і нагодував його. Потім і зробив для нього хатку. Яка ж хороша та затишна хатка вийшла! Як же назвати цуценя,- замислився хлопчик. Вірний, ось як він назве цуценя! Вірний. Йому так сподобалася назва собаки, що він навіть засміявся. — Вірний, Вірний, — покликав Ігор, але цуценя солодко дрімало...

Минув тиждень, і Вірного вже не можна було впізнати. Шерсть його заблищала, вирівнялася, ноги стали пружними і рівними. Він кидав далеко у річку м'яч, а Вірний, повагавшись і переборюючи страх, кидався у воду і швидко-швидко перебирав лапами, аж поки не схопить зубами м'яч і не винесе його на берег. З ранку до пізнього вечора Ігор не розлучався з своїм цуценям, ходив з ним до лісу, в крамницю, куди мати посилала за сірниками чи сіллю, купатися на ріку. Кожного ранку, як тільки Ігор виходив з кімнати, щеня зустрічало його радісним помахуванням хвоста і кидалося до ніг.

Так минав час, і Ігор був щасливий. Оце маленьке цуценя так припало йому до серця! Коли одного разу Вірний захворів і перестав їсти, Ігор за обідом сидів сумний і тихий. Мати, зрозумівши причину цього суму, сказала: — Не подобається все це мені, Ігорю...Невже ти думаєш, що я візьму твого Вірного в місто? Так що відвикай або віддай комусь. І не думай. — Мамо, — промовив Ігор.- Вірний такий хороший, такий слухняний... Та ось скінчилося літо, і настав час виїжджати додому. Тато приїхав за ними на машині, мама і тато виносили з хати речі. Тільки один Ігор стояв біля машини і сумно поглядав на Вірного. А той все лачився біля його ніг, наче прохав не кидати його тут, забрати з собою. — Ігоре, — покликав батько, — дорога далека, сідай швиденько.

Ігор мовчав. Тоді батько сказав нарочито весело: — І чого ти зажурився? Тітка Оля буде добре доглядати твого Вірного, а наступного літа ми сюди знову приїдемо! Ігор мовчав. Серце його стукотіло, душа пломеніла пекучим вогнем. Він дивився на Вірного і не міг відірвати від нього погляду, потім кинувся до собаки, обняв його за шию, припав лицем до гладенької шерсті. Тьотя Оля заспокоювала племінника, обіцяючи доглянути Вірного, та він нічого не чув. Весь заплаканий, сів у машину. І тільки улігся на шляху пил, як через паркан перестрибнув Тимко, схопив Вірного і перекинув його у свій двір. Він надів на цуценя шнурок, повів його до дерева, щоб прив'язати. І тут сталося те, чого аж ніяк не чекав Тимко. Вірний гризнув Тимка за руку і побіг з двору. Він швидко біг по вулиці, нюхаючи землю, де ще залишилися сліди машини, яка повезла кудись Ігоря. Йому стало жарко, хотілося пити, але він не міг зупинитися, він поспішав.

А Ігор в цей час гірко плакав. Коли вперше в житті сталося таке горе, він не міг втриматися. Сльози самі лилися з очей, а з грудей виривався стогін. Помітивши стан сина, тато занепокоївся. — Оце таке діло, Ігорю?— Ти ба яка причина... Що ж тут робити? Він глянув на матір, яка дуже переживала за сина. Ігор виглянув через заднє вікно машини і раптом скрикнув: — Він, він! Дивіться!

По шляху летів Вірний. Він біг вперед, де раптом зупинилася машина, яку він так довго доганяв і яка везла найкращу у світі людину — Ігоря.

2. Дайте відповіді на запитання.

- Звідки приїхав Ігор у село?
- Що дуже схвилювало Ігоря вранці?
- На яких умовах Тимко віддав собаку Ігореві?
- Як хлопчик назвав цуценя?
- Як Ігор ставився до тварини?
- Чому хлопчик не хотів без собаки повертатися у місто?
- Як хлопчик переживав **розлуку** з другом?
- Чим закінчується оповідання?
- Як ви можете пояснити назву тексту?

3. Порівняйте характери Ігоря і Тимка.

4. Складіть план тексту.

5. Перекажіть текст за планом.

Мсьє Жак та квітнева риба

1. Прочитайте текст.

Всі ми знаємо, що десь колись перед кимось точно завинили. Можливо, випадково. Йдеться мені не про ті провини, за які сварять батьки.

Бо найгірша провина — скривдити когось, образити чиїсь добрі почуття. Або просто залишитися до когось байдужим. Коли я забуваю бути до людей уважною, чемною і доброю, мені щоразу пригадується мсьє Жак.

Мсьє Жак приїхав зі школи в паризькому передмісті. Впродовж березня він замість нашого вчителя Анатолія навчав нас французької мови.

Він не був поганий чи прикрий, але сталося так, що цілий клас узяв собі за звичку постійно кепкувати з мсьє, який був добрий і лагідний до дітей. Його домашні завдання можна було відкладати тижнями, він дозволяв під час відповіді заглядати до підручника чи в зошит. Він ніколи не сварив нас за спізнення і ніколи не починав уроку, допоки всі не зберуться. Тоді ми підводилися і мляво говорили «бо-онжу-ур, мсьє-є Жа-ак». І хтось обов'язково додавав щось на кшталт «старий їжак». Мсьє Жак трішки недочував, та й мало що розумів українською, тому ми нічим не ризикували.

Він же замість диктантів і вправ охоче розповідав нам цікаві французькі казки та вірші, вчив нас співати дитячі пісні і грати в цікаві ігри. Наприкінці березня мсьє Жак розповів нам про одну цікаву французьку традицію. Напередодні першого квітня всі готують квітневих риб, вирізаних із паперу, розмальованих власноруч і обписаних добрими жартами й щирими привітаннями. Рибу таку належить першого квітня непомітно почепити на спину тому, до кого почуваш симпатію, кого поважаєш і маєш за друга. Виходить одночасно і жарт, і вияв прихильності. Ідея нам дуже сподобалася. Звісно, усі заздалегідь приготували таких риб для однокласників. А тридцять першого березня Мирослав приніс до школи картон і фломастери, які були лише в нього одного — цілих вісімдесят різних кольорів! Бо ми вирішили приготувати квітневу рибу для кожного з учителів. Мсьє Жакові ми сказали, що не маємо охоти до французької мови. Він не заперечував, щоб цілий урок ми малювали й вигадували привітання, і всміхався, споглядаючи за нами. А наприкінці уроку попросив Мирослава залишити йому фломастери до завтра.

А наступного дня було перше квітня, день гумору. Усім учителям на двері ми почепили красиво розмальованих картонних риб зі щирими вітаннями від нас, і вчителі були зворушені. Останнім уроком у нас була французька.

Цілий урок мсьє Жак розповідав нам французькі дражнилки та різні смішні віршики й скоромовки, і навіть не наполягав, щоб ми записали невідомі слова. А коли урок скінчився, повернув Мирославу фломастери і подякував нам за спільну працю: наступного дня він відлітав до Парижа.

Відтак поставив усім хороші оцінки, забрав свого рудого портфельчика й

вийшов із класу. Ми також почали збирати свої речі.
 — Та в тебе риба на спині! — крикнула Галка Ігореві.
 — І в тебе! — відказав їй Мирослав.
 — І в тебе, поглянь, і в тебе, — загомоніли всі.

Мсьє Жак прилаштував крихітних паперових риб до спинок стільців, а до кожної причепив двосторонній скотч, щоб не попсувати нашого одягу.

Коли ми всідалися на початку уроку, риби поприклеювалися нам до спин.

Кожному він написав щось хороше, щось таке, що можна було сказати тільки про цю людину. Мабуть, він малював і вирізав їх до пізньої ночі. «Ти дуже гарна й розумна, та, головне, уважна, чуйна і добра, Катрін, — написав він на моїй рибі, — залишайся такою завжди». Мабуть, саме через ці слова я перша помітила, що ми не приготували квітневої риби лише для мсьє Жака...

Наступного дня всі принесли з дому гарно розмальованих картонних риб. Усі раптом пригадали, як цікаво було слухати оповіді мсьє Жака, як багато він нас навчив. Про це й писали на рибках. А ще — про те, що кепкували з нього і просимо за це вибачення. А ще — що будемо сумувати за ним і хочемо, щоб колись він прилетів ще. Але мсьє Жак уже був у Парижі.

У мсьє Анатоля ми взяли адресу школи у Франції, де працював мсьє Жак. Моя мама купила великого конверта, і ми наліпили на нього всі марки, необхідні для пересилання з України до Франції.

Після уроків ми цілим класом пішли на пошту і вкинули цього велетенського листа у скриньку. І нам зробилося легко, і ми перестали почуватися винними перед мсьє Жаком за те, що не були такими ж добрими.

І тільки коли я стала дорослою, то зрозуміла, що навіть у дуже великому конверті не можна переслати закордон тридцять одну велетенську картонну рибу. Такий вантаж уже потрібно відправляти міні-бандеролями. Той наш лист просто затримали на пошті десь між Францією і Україною.

Принаймні це пояснює, чому мсьє Жак так і не відписав нам на листа з рибками. Бо я точно знаю — він відписував на усі листи, бо намагався нікого не кривдити і бути до всіх уважним. І нехай опосередковано, але мсьє Жак навчив цього і нас.

2. Дайте відповіді на запитання:

- Хто такий мсьє Жак?
- Чим він вас вразив?
- Як учні ставилися до вчителя?
- Про яку французьку традицію ви довідалися?
- Про який свій вчинок дуже жалкували діти?

- Чому мсьє Жак не дав відповіді на дитячого листа?

- Яка, на вашу думку, головна мета твору?

3. Складіть план до твору.

4. Придумайте інше закінчення оповідання.

Подарунок для мами

1. Прочитайте текст.

Мати маленького хлопчика Тарасика — кравчиня. Вона шиє для людей одяг. Тарасик знає, що мама любить свою роботу, бо їй подобається дарувати іншим радість. Відколи в нього народилася сестричка, мама працює вдома. До них приходять багато людей, які приносять тканину і розповідають мамі про свої маленькі мрії — нову святкову сукню або чудову блузку. Тарасик розуміє, що мамина праця є дуже кропіткою, і тому намагається не заважати. Він тихо сідає біля мами і спостерігає за тим, як під її руками звичайний відріз тканини перетворюється на нову річ. Іноді за роботою мама наспівує пісень. Після завершення роботи мама доручає Тарасові зібрати клаптики тканини, які, на думку хлопчика, нікому вже не потрібні. Як же він здивувався, коли на день народження отримав у подарунок рюкзак з безліччю кишеньок, пошитий із різнокольорових клаптиків тканини. Він одразу ж упізнав мамину роботу; майстерність та любов матусі подарували йому неповторну річ, яку він дуже цінував. Хлопчик подякував матері за подарунок і почув у відповідь такі слова: — Щоб подарувати людині радість, не завжди треба шукати щось велике та коштовне. Іноді варто уважно придивитися до потреб людини, а тоді подумати, як можна використати свій розум і таланти, щоб порадувати її, адже найменша річ, зігріта любов'ю і працею, перетворюється у справжнє диво.

Останні слова змусили Тарасика замислитися. Річ у тому, що наближалось Свято матері. Він дуже відповідально поставився до цієї події і заздалегідь почав відкладати гроші на подарунок для мами. У нього залишалось ще досить багато часу, щоб здивувати її справді великим і дорогим подарунком. Проте тепер хлопчик був змушений переглянути свій намір. — Що любить мама? — розмірковував він дорогою до школи. — Квіти? Так. Я можу придбати для неї чудовий весняний букет, але це буде не те. Як казала мама? Любов і праця — ось що насправді робить подарунок великим і дорогим. Але що мені зробити? Це не давало йому спокою. На уроці він був неуважним і ледь не отримав двійку з математики. Вчителька попросила

його залишитися після уроків.— Що з тобою відбувається? — запитала вона. Усі діти дуже любили її за добре серце, тому Тарасик поділився з нею своїми проблемами. Вчителька вислухала його і пообіцяла допомогти. — Але зараз ти повинен допомогти мені, — мовила вона і почала пересаджувати великий кущ квітів з маленького вазона у більший.

Учителька пояснила, що з одного куща утворилося багато нових кущиків, яким стало затісно у маленькому вазоні. Вона обережно вийняла із землі куща, і хлопчик побачив, що той складається з кількох менших, які змагалися за місце у маленькому вазоні. Тарасик старанно повідділяв один від одного молоденькі кущики, і вчителька посадила їх у великий широкий вазон, а один кущик квітів залишила на підвіконні. Потім вона помістила цей останній кущик у маленький вазон і з усмішкою на вустах дала його хлопчикові. — Ось і подарунок для твоєї мами, — сказала вчителька, — якщо будеш з любов'ю його доглядати, він обов'язково розквітне до Дня матері. ... Минав час. За вікном була вже весна. Пахощі перших квітів зливалися зі свіжим подихом дерев і трав. А на шкільному підвіконні зеленіло молоденьке листячко фіалкового куща. Тарасик старанно підливав його свіжою водою, ховав від яскравого сонячного проміння. Кожного дня він з надією заглядав до своєї квітки. Ніби у відповідь на всі його старання на початку травня кущик рясно вкрився маленькими фіолетовими бульбашками на короткому стебельці. З кожним днем, лускаючи від сонячного тепла, все більше бульбашок перетворювалося на чудові квіти.

У день матері Тарасик привітав мати зі святом. Тарасик ніколи не забуде те відчуття радості, коли в її очах побачив вдячність, захоплення і подив. — Я виростив його сам, — мовив хлопчик тремтячим від хвилювання голосом. А трохи згодом додав: — З любов'ю...

2. Дайте відповіді на запитання.

- Хто такий Тарасик?
- Ким працює його мати?
- Як мати ставиться до своєї роботи?
- Який подарунок отримав хлопчик у свій день народження?
- Які мудрі слова він почув від матері в цей день?
- Що не давало спокою Тарасику?
- Як вчителька вирішила допомогти хлопчику?
- Як Тарасик привітав мати зі святом?
- Що він побачив в очах матері?

Зміст

1. Дідусева ложка	3
2. Філософ і багатій	3
3. Три сини	4
4. Дитячий лікар	5
5. Не турбуйся, мамо	6
6. Цвіт щастя	7
7. Нахаба	9
8. В останній день літа	11
9. Паперові журавлики	13
10. Дві матері	15
11. Вірний	16
12. Мсьє Жак та квітнева риба	19
13. Подарунок для мами	21